

Božena URAVIČ

Ime mi je Božena Uravič, rojena Archine, 14. 12. 1931 na Rakeku v delavski družini. Leta 1938 sem pričela obiskovati osnovno šolo Moste, kjer je sedaj Gimnazija Moste. Kasneje sem se po končanem četrtem letniku nižje gimnazije vpisala v srednjo ekonomsko šolo v Ljubljani. Leta 1961 sem se poročila z Antejem Uravičem, ki je imel že dva otroka.

Leta 2006 sva prišla v naš prelep Dom starejših občanov Fužine, kjer sva še vedno skupaj.

MOJI SPOMINI,...

Pričela se je druga svetovna vojna

Okupator je 6. aprila 1941 s svojimi vojaškimi četami zasedel tedanjo Kraljevino Jugoslavijo. Pa tudi Slovenijo, medtem tudi našo lepo belo Ljubljano. V maju 1942 italijani razširijo žični pas okoli okupirane Ljubljane in tako prepovedo prehod vsem, ki smo tukaj živeli. Zato so po vojni omogočili „pohod ob žici okupirane Ljubljane“, katerega se vsako leto udeležuje veliko ljudi. To je dobro za rekreacijo in spomin na tedanje grozote vojne in okupirane Ljubljane obdane z bodečo žico. Dokler sem se mogla, sem se ga udeleževalu tudi jaz, saj to je bilo veselo druženje.

Rojena sem bila v napredni družini. Oče je bil železničar, mama gospodinja, brata pa sta že takrat bila v SKOJ-u. Jaz pa sem kot devetletna deklica od njiju bila seznanjena o vsem kar se je med vojno pri nas dogajalo. Vedno sta bila v

nevarnosti, ker sta trosila razne letake, katere sta sama izdelovala. Meni pa sta zabičala, da o tem ne smem nikjer govoriti. Bila sem tiho kot miš.

Leto 1942 je bilo za našo družino usodno. Že za novo leto 1942 so nam italijanski vojaki ukradli 12 kokoši. V februarju so imeli italijani splošne racije po vseh Mostah. In prišli so tudi k nam. Doma je od moških bil samo brat Drago. Ker je bilo dosti snega na strehi, mu je mama rekla, da naj vzame lopato in se splazi na streho kakor, da kida sneg. Ko so italijani odšli, se je vrnil v kuhinjo. Tako ga je mama prvič rešila.

Pisalo se je leto 1942 in to 26. junij. Zgodaj zjutraj smo zaslišali rožljanje verig na koncu Društvene ulice v Mostah. Italijanski vojaki so z verigami zastražili ulico iz obeh strani in začeli splošno racijo po celih Mostah. Tako so že ob 6. uri zjutraj potrkali na naša vrata in vstopili kot razbojniki ter odpeljali mojega očeta Karla ter oba brata, Draga in Branka. Mlajši Branko je še vprašal visokega karabinjera kdaj jih bodo spustili domov. Odgovoril mu je, da pridejo čez eno uro. Pa ju ni bilo nikoli več. Odpeljali so ju v belgijsko kasarno in nato drugi dan transportirali v koncentracijsko taborišče Gonars. Očeta so na cesti izpustili domov, ker je imel na glavi železničarsko kapo. Brata sta ostala v taborišču Gonars do kapitulacije Italije 8.9.1943. Po kapitulaciji Italije sta peš z drugimi tovariši odšla med primorske partizane v Goriška brda. Tam sta bila v Vojkovi četi, nato v Gradnikovi brigadi. Žal je brat Drago že 7.10.1943 kot mitraljezec padel na Matajurju, kjer so bili izdani, ko so praznovali dan Oktobrske revolucije. Tam so jim padlim partizanom med katerimi je bil tudi Drago, po vojni odkrili spomenik, tega odkritja smo se udeležili tudi moj oče Karel, mož Ante in jaz. Drugi brat Branko pa je padel v začetku 1944 leta v Cerknem, kjer se je usposabljal za radiotelegrafista. Tudi tam je šlo za izdajo.

Dan zmage 9. maj 1945 je bil zame najlepši dan v mojem življenju. To je bil dan osvoboditve našega naroda. Imeli smo že v naprej pripravljeno zastavo s peterokrako zvezdo in zgodilo se je ob 6. uri zjutraj, ko je stric Andrej Bensa takratni učitelj na OŠ Moste, poklical mojo mamo kar iz okna sosednje hiše. Zaklical je: „Minka na Saturnusu je že naša zastava, zmagali smo.“. Oče je bil spet v službi, zato je mama razobesila zastavo in čez eno uro so po Društveni ulici zaplapolale naše zastave. Lepo je bilo to videti. Potem so začele v Ljubljano prihajati po glavnih cestah naše bridgade in vsi smo odšli v mesto, da smo

pozdravili naše borce zmagovalce. Bilo je nepozabno in se mi je to kot takratni pionirki vtisnilo globoko v srce. Zato moramo biti našim borcem globoko hvaležni in ne smemo nikdar pozabiti tudi tistih, ki so za našo svobodo žrtvovali tudi svoja življenja.

PRIŠLA JE ZLATA SVOBODA,...

Odraslim, kakor tudi nam otrokom, se je odvalil velik kamen od srca. Pričela se je obnova porušene domovine. Slovenci smo zopet stopili skupaj. Treba je bilo zavihati rokave in pomagati pri obnovi porušene domovine. Začela so se udarniška dela, obnova cest in požganih vasi, ki jih je sovražnik ponekod popolnoma uničil. Po svojih močeh smo pomagali tudi pionirji. Naši odrasli tovariši so udarniško zgradili stavbo nekdanje občine Ljubljana Moste na Proletarski ulici, polikliniko, pediatrično kliniko na Vrazorjevem trgu in še mnogo drugih stavb v Ljubljani. Organizirali smo tudi razne sestanke, zabave, pa tudi mitinge na koncu Ribiške ulice. Imeli smo govornike, zbor AFŽ pa je zapel več partizanskih pesmi in ženske so bile oblečene v narodne noše. Tudi pionirji smo peli in recitali. Bilo je res lepo.

Pouk se je končal v maju, dobili smo spričevala in uživali do 1. septembra 1945, ko se je pouk ponovno pričel v sedanji Osnovni šoli Vide Pregarc, ki jo je sovražnik ustrelil na dvorišču tovarne Saturnus, kjer še danes stoji njej v čast spomenik. Ustrelili so jo, ker je ljubila domovino!

Božena Uranič